

سپهرغرب، گسره گردشگری: امروز می‌خواهیم به سراغ یکی از زیباترین جلوه‌های طبیعت ایران برویم که رنگ تازهای به سرزمینمان بخشیده و حیات را به آن هدیه داده است و قصد داریم بسا نگاهی متفاوت آن را مورد بررسی قرار دهیم. راهی یکی از دریاچه‌های آب شیرین کشورمان هستیم، اما سفرمان طعم تلخ گزندهای دارد؛ سفر می‌کنیم تا نابودی یک دریاچه را به تماشای بنشینیم و دردهایش را بپشانیم.

این نخستین‌بار نیست که شاهد زوال یکی از جاذبه‌های کشورمان هستیم، بارها و بارها از گوشه و کنار این سرزمین خبرهای بدی را شنیده‌ایم که شاید برای لحظاتی ما را در فکر فرو برده باشند و شاید هم بی‌تفاوت از کنارشان گذشته‌ایم.

زریوار در استان کردستان افتاده و زخم‌های فراوانی را بسر پیگرش زده‌اند. زخم‌هایی که روزبه‌روز بزرگ و بزرگ‌تر می‌شوند و تا جان دریاچه را نگیرند، دست‌بردار نیستند. در این میان اگر بخواهیم به دنبال مقصر بگردیم، باید انگشت اتهام را به سوی خودمان بگیریم و منشأ همه این اتفاقات را در رفتار غلط خودمان جستجو کنیم.

بد نیست برای لحظاتی با ما همراه شوید و ببینید که چگونه یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های طبیعی کشورمان درحال چشیدن طعم مرگ است.

❗ با دریاچه زریوار آشنا شوید

زریوار یا زریبار نام دریاچه‌ای در فاصله سه کیلومتری غرب شهر میوان است که آب خود را از چشمه‌های جوشان و نزولات آسمانی تأمین و با طعم شیرینش از طبیعت پذیرایی می‌کند. این دریاچه حدود پنج کیلومتر طول و ۱٫۶ کیلومتر عرض دارد، اما به‌دلیل تغییرات حجم آبی در فصول مختلف، وسعت آن متغیر است.

هیچ رودخانه‌ای به این دریاچه وارد نمی‌شود، اما سال‌هاست که بساطش بر زمین پهن بوده و جلوه زیبایش را بر رهگذران نشان می‌دهد؛ شاید به همین دلیل است که می‌توان آن را دریاچه‌ای افسانه‌ای پنداشت که قرار است تا ابد میهمان طبیعت ایران باشد.

این دریاچه لقب بزرگ‌ترین و زیباترین دریاچه آب شیرین ایران را به خود اختصاص داده است و به‌عنوان یکی از منحصر‌به‌فردترین دریاچه‌های آب شیرین در جهان شناخته می‌شود. این ویژگی‌های مهم باعث شد تا در بیستم‌پهن‌ماه سال ۱۳۸۹ نام دریاچه زریوار به‌عنوان صدودومین اثر طبیعی در فهرست میراث طبیعی ایران قرار گیرد.

❗ حال امروز زریوار چگونه است؟

زریوار، این دریاچه زیبای ایران با دردهای بسیاری دست‌وپنجه نرم می‌کند. به هر کجایش که بنگریم، رد پایی از یک تهدید را می‌بینیم که به جان این جاذبه طبیعی افتاده و آن را به مرگ نزدیک و نزدیک‌تر می‌کند؛ گویی انسان و طبیعت بر ضد این

گنجینه طبیعی متحد شده‌اند تا جانش را بستانند و آن را محو کنند. البته طبیعت نیز درنتیجه فعالیت‌های انسان از خود واکنش نشان می‌دهد و به‌تنهایی مقصر نیست. در ادامه به بررسی نقش هر یک از این دو می‌پردازیم:
❗ طبیعت به جان یکی از زیباترین جاذبه‌های خودش افتاده

بارش‌های رگباری و سنگین رسوب دریاچه را افزایش می‌دهند و خشک‌سالی‌ها و کمبود بارش از میزان آب ورودی به دریاچه کم می‌کند. در این میان یخبندان و دماهای پایین بی‌سابقه تأثیرات منفی را بر اکوسیستم منطقه دارد و نظم آن را برهم می‌زند.

از سوی دیگر چندی است قاتلان طلایی‌رنگ از راه رسیدند؛ که روزبه‌روز بر تعدادشان افزوده می‌شود. این قاتلان نی‌هایی هستند که به‌سرعت رشد می‌کنند و دامنه خود را گسترش می‌دهند؛ شاید در نگاه نخست زیبا به نظر برسند، اما اگر رشدشان کنترل نشود، سطح دریاچه را فرا می‌گیرند و مردم را از دیدن آن محروم می‌کنند. همچنین این نیزارها باعث تلف شدن پرندگان می‌شوند و میزان آن‌ها را در منطقه کاهش می‌دهند.

❗ رد پای انسان

تا به حال دیده نشده در پرونده از بین رفتن یک اثر، رد پایی از انسان و فعالیت‌هایش نباشد. به‌راستی که همت می‌خواهد، اما غیر ممکن نیست! چنین سالمندی بیش از سایر افراد به آرامش نیاز دارد، اما با کدام پول؟

❗ اول ماه و اقساط رنگارنگ مساوی جیب خالی تا پایان ماه

پی‌رمزی را یاد دارم که به گفته خود روزگاری معلم بوده و در صف بانک مدام از اینکه گشایش ابتدای ماه به‌سبب پرداخت اقساط خالی شده است، ابراز نگرانی می‌کرد.

❗ به‌راستی برنامه‌ریزی برای این گروه به چه نحوی است؟

❗ بانوان سالمندی که به‌سبب پوکی استخوان و تحلیل زانو ویلچر نشین شده‌اند، برنامه‌ریزی گرفته‌ای؟

❗ زنان و مردان سالمندی که هم‌سفر ندارند اما دلشان شادی چندروزه می‌طلبد، در کجای برنامه‌ریزی‌های گردشگری ما جای دارند؟

گردشگری مقوله‌ای است که در آن بایستی تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان دیدشان را همه‌جانبه کنند و در مسیری گام بردارند که برنامه‌های مدونی برای تمامی گروه‌های سنی و جنسی داشته باشند. حال با همه این تفاسیر، سری به مکان‌های گردشگری معروف در استان همدان و کرمانشاه بزنیم و با دید یک سالمند به آن‌ها بنگریم.

❗ غار علیصدر

نخست به سراغ غار علیصدر برویم، غاری که شگفتی‌های آن زبانزد است؛ از مسیر نامناسب ورودی، لیز بودن برخی از سنگ‌فرش‌ها و هوای نامناسب غار برای افراد دارای ناراحتی قلبی که بگذریم، موضوع پله‌های آهنی و در دسترس نبودن برخی از فضاها برای افراد دارای معلولیت، کودکان و سالمندان مطرح بوده؛ پله‌های آهنی بی‌شمار سدی سر راه ورود سالمندان به این غار هستند.

❗ از پیاده‌راه‌سازی تا قهر افراد سالمند

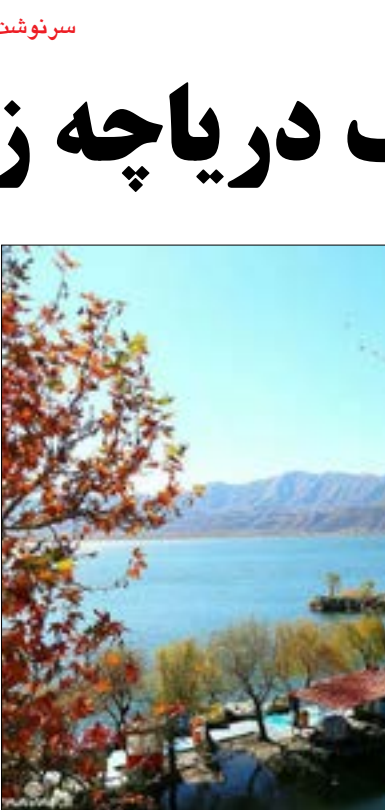
پیاده‌راه‌های بوعلی و اکباتان همدان با هدف افزایش سطح فعالیت افراد و دوری آن‌ها از زندگی ماشینی ایجاد شد، اما دراین‌بین جایی برای افراد سالمند و کم‌توان جسمی دیده نشد.

اگرچه در این پیاده‌راه ویلچر به افراد سالمند داده می‌شود، اما سالمندی که تنها به پیاده‌راه بیايد و توان حرکت دادن چرخ‌های ویلچر را نداشته باشد، باید چه کند؟

سرویس‌های بهداشتی مناسب برای سالمندان در این پیاده‌راه‌ها درنظر گرفته شده است؟ به‌جزء مغازه‌های کفش و کیف فروشی چه مغازه‌ها و فضاهایی در این پیاده‌راه برای سالمندان مناسب است؟ ایستگاه مطالعه ویژه سالمندان بازنشته یا مکان‌هایی ازاین‌دست در کجای طرح دیده شد؟

❗ مسیر نامناسب آبشار گنجهنامه

اگر سری به مسیر منتهی به آبشار گنجهنامه بزنید، خواهید دید که بسیاری از افراد به‌ویژه کودکان، سالمندان و خانم‌ها به‌سختی مسیر را طی می‌کنند؛ به‌ویژه اگر هوا کمی سرد شده باشد و سنگ‌های

فعالیت‌هایی که غیر مسئولانه انجام می‌شوند و بر طبق یک روش غلط ادامه می‌یابند و کم‌کم فاجعه‌ای را شکل می‌دهند؛ افزایش روزافزون جمعیت، گسترش شهرنشینی و پیشرفت و توسعه سریع بهانه‌های خوبی شده‌اند تا انسان امروز به فکر منفعت‌طلبی‌های خودش بیفتد و بدون توجه به محیط پیرامون خود، فعالیت‌های بسیاری را انجام دهد.

زریوار هم از این لطف بی‌پایان انسان بی‌نصیب نمانده و به‌دلیل اتفاقات زیر، طعم تلخ نابودی را چشیده است:
- روان شدن فاضلاب انسانی و مواد زائد جامد روستاها به دریاچه که ازت در آب را به‌شدت افزایش می‌دهد؛ این شرایط بهترین فرصت برای نیزارها و گیاهان آبی مزاحم است تا به دریاچه راه پیدا کنند و جانش را بگیرند.

- رسوبات و شن‌های جاری و فصولات حیوانی و انسانی که از طریق بند انحرافی (قرلچه) به دریاچه راه یافته‌اند.

- تخریب جنگل‌های اطراف دریاچه توسط انسان

برای تغییر کاربری جنگل‌ها و مراتع به زمین زراعی یا استفاده از چوب برای تأمین سوخت زمستانی و صنعتی.

- آتش‌سوزی‌های متعدد که بر اثر بی‌احتیاطی انسان رخ می‌دهند.

سرنوشت تلخ طبیعت:

مرگ دریاچه زریوار کردستان

- خاک‌برداری از برخی نقاط جنگل که به‌نام استفاده از معدن صورت می‌گیرد.

- شکار غیر قانونی پرندگان (اردک، چنگر، قو و غیره) و پستانداران (خرگوش، خوک وحشی و غیره) توسط شکارچیان که موجب انقراض آن‌ها برای همیشه می‌شود.

- نبود شناخت کافی و درک درست و روشن از مسائل زیست‌محیطی در میان اقشار مختلف جامعه.

❗ چرا زریوار اهمیت دارد؟

حال‌ورز امروز دریاچه تنها به زیبایی آن آسیب نمی‌زند، بلکه زندگی همه مردم و حیات وحش را تهدید می‌کند. شاید برخورد ما با زریوار متصفانه نبوده باشد، اما طبیعت کاملاً متصفانه و در ازای بی‌مهری‌ها، الطاف خود را از انسان می‌گیرد و او را در این فاجعه سهیم می‌کند. شاید درک عمق این فاجعه برایتان سخت باشد، اما پیش از آنکه به‌راحتی از کنار این مسئله بگذرید، نگاهی به فواید دریاچه برای مردم حاشیه آن بیندازید و بعد درباره آن قضاوت کنید:

- کشاورزان آب مورد نیاز برای زمین‌های خود را از زریوار تأمین می‌کنند.

- زریوار منبع مهمی برای گوشت سفید به‌شمار می‌رود که از طریق صید ماهی وارد بازار می‌شوند و به دست مصرف‌کننده می‌رسند.

- عوفه دام‌های موجود در روستاهای اطراف از خاک‌برداری از برخی نقاط جنگل که به‌نام استفاده از معدن صورت می‌گیرد.

- شکار غیر قانونی پرندگان (اردک، چنگر، قو و غیره) و پستانداران (خرگوش، خوک وحشی و غیره) توسط شکارچیان که موجب انقراض آن‌ها برای همیشه می‌شود.

- نبود شناخت کافی و درک درست و روشن از مسائل زیست‌محیطی در میان اقشار مختلف جامعه.

❗ چرا زریوار اهمیت دارد؟

حال‌ورز امروز دریاچه تنها به زیبایی آن آسیب نمی‌زند، بلکه زندگی همه مردم و حیات وحش را تهدید می‌کند. شاید برخورد ما با زریوار متصفانه نبوده باشد، اما طبیعت کاملاً متصفانه و در ازای بی‌مهری‌ها، الطاف خود را از انسان می‌گیرد و او را در این فاجعه سهیم می‌کند. شاید درک عمق این فاجعه برایتان سخت باشد، اما پیش از آنکه به‌راحتی از کنار این مسئله بگذرید، نگاهی به فواید دریاچه برای مردم حاشیه آن بیندازید و بعد درباره آن قضاوت کنید:

- کشاورزان آب مورد نیاز برای زمین‌های خود را از زریوار تأمین می‌کنند.

- زریوار منبع مهمی برای گوشت سفید به‌شمار می‌رود که از طریق صید ماهی وارد بازار می‌شوند و به دست مصرف‌کننده می‌رسند.

- عوفه دام‌های موجود در روستاهای اطراف از خاک‌برداری از برخی نقاط جنگل که به‌نام استفاده از معدن صورت می‌گیرد.

چند راه ارزان برای اقامت در مسافرت هتل را بیخیال شوید

گردشگران می‌توانند اقامتگاه‌هایی به قیمت‌های ۵۰ دلار، ۲۰ دلار و حتی رایگان را در هر گوشه دنیا پیدا کنند، فقط درصورتی که بدانند باید کجا را بگردند. در کنار بلیت هواپیما، اقامت شاید بیشترین هزینه را در بودجه تعطیلات به خود اختصاص می‌دهد. اما ضرورتی ندارد حتماً مبلغی حدود ۱۰۰۰ تا ۲۰۰ دلار برای هربخش اقامت خود بپردازید؛ مسافران خلاق به دنبال راهکارهایی برای جایگزینی هتل و پرداخت هزینه کمتر یا حتی صفر بدین منظور هستند.

در ادامه ما گزینه‌هایی را برای کاهش هزینه اقامت و مزایا و معایب آن بررسی خواهیم کرد.

بخوانید و ببینید آیا با این روش‌ها موفق هستید یا با آن‌ها ندیده، مخالفت خواهید کرد

❗ اقامت در مزارع

از طبیعت سرسبز گرفته تا مزارعی که می‌توان در آن‌ها اتاق کرد و غیره.

این نوع اقامت می‌تواند امکانات گسترده‌ای را در خود جای دهد، حتماً لازم نیست تا گاوی را بدوشید تا از این مزایا و امکانات بهره‌مند شوید؛ این نوع اقامت در اروپا، استرالیا و نیوزلند بسیار مرسوم است.

اگر بیدار شدن با طلوع آفتاب و غذا دادن

به گوساله‌های کوچک و مرغ و گوجه‌ها را دوست دارید، اقامت در مزرعه را امتحان کنید؛ صبحانه‌ای دلچسب با یادگیری درست کردن پنیر و یا بشماریسی را نیز می‌توانید در برنامه داشته باشید. محیط زیبا و آرام به شما در لذت بردن از کار روی یک پروژه هنری دستنی یا کتاب‌خوانی کمک می‌کند.

ممکن است فضا به‌خصوص صرها ساکت و راکد به نظر بیاید، از سویی در شب‌ها باید مراقب سرما و حضور برخی از حیوانات بود.

❗ چادر زدن (کمپ)

خوابیدن زیر آسمان پُرستاره می‌تواند تجربه‌ای شگرف و به‌یادماندنی باشد، این یکی از ارزان‌ترین راهکارهای پیشنهادی ماست، به‌خصوص اگر که هربخش غذای خود را به‌جای رستوران، خودتان روی اجاق آتش فراهم کنید؛ نگران نباشید، اگر نمی‌خواهید که هربخش پشه‌ها را روی خود خود نکشید، می‌توانید چادرها یا کابین‌های لوکس را کرایه کنید.

ممکن است فضا به‌خصوص صرها ساکت و راکد به نظر بیاید، از سویی در شب‌ها باید مراقب سرما و حضور برخی از حیوانات بود.

تورهای گردشگری مختص سالمندان را ضرورت دانست و ادامه داد: این موضوع برای کنترل فشار خون و مباحثی ازاین‌دست نیاز است و باید برای خدمات‌رسانی بهتر و کمک‌رسانی به سالمندان به این مؤلفه‌ها توجه ویژه داشت.

❗ دو راه‌اکار برای داشتن تورهای

ارزان‌قیمت ویژه سالمندان

این بانوی گردشگر با اشاره به وضعیت مالی وجود تورهای ارزان‌قیمت می‌تواند به این گروه کمک کند، ام‌ا دراین‌بین منظور از تورهای ارزان‌قیمت تورهای بی‌کیفیت نیست؛ بلکه می‌توان با بهره‌گیری از فن‌های مناسب هزینه سفر برای سالمندان را کاهش داد که دراین راستا می‌توان به بهره‌گیری از تخفیفات توسط سازمان میراث فرهنگی اشاره کرد. به‌نوعی که ورود افراد سالمند به مکان‌های گردشگری با تخفیف در قیمت بلیت به‌صورت نیم‌ها یا رایگان صورت گیرد، از سویی اقامت حجم غذایی سالمندان را به فراخور نیاز آن‌ها کاهش داد، چراکه وعده‌های غذایی سالمندان به‌مراتب از وعده‌های غذایی جوانان سبک‌تر است.

بهره‌گیری از سبزیجات سالم و لبنیات در وعده‌های غذایی سالمندان در سفر و حذف گوشت، مرغ، ماهی و بزنج اشاره کرد و گفت: تمامی این مباحث به‌صورت علمی در دنیا مطرح شده‌اند و باید بدانیم که برای طراحی تورها، بایستی تحقیق و تفکر داشته باشیم؛ روان‌شناسی مسافر و احصای نیازهای آن‌ها را مد نظر قرار دهیم تا بتوانیم مطابق با خواسته‌های مسافران تورهای مربوطه را طراحی کنیم.

مدیرعامل هلدینگ گردشگری فلامینگو در پایان صحبت‌های خود از تورهای گردشگری خواست تا در مواجهه با سالمندان به سود معقول خود فکر کنند و سود انسانی را برای بازنشتگان درنظر بگیرند تا این گروه سنی بتوانند از بسته‌های متعادل، باکیفیت و سالم سفر بهره‌مند شوند و تورهای مقرون‌به‌صرفه بتواند کیفیت زندگی آن‌ها را نیز ارتقا دهد.

❗ فرستنگ‌ها فاصله تا سسریا شدن

گردشگری سالمندان در همدان و کرمانشاه

استان‌های همدان و کرمانشاه که فرهنگ به بلندای تاریخ دارند و میراث فرهنگی ملموس و ناملموسشان چشم و گوش هر بیننده و شنونده‌ای را سیراب می‌کند، این روزها گویی گردشگران را تنها پسرای جوان تلقی می‌کنند که در تغذیه، رفت‌وآمد، اقامت، خرید، حمل‌ونقل و غیره بسیار متفاوت از سایرین هستند.

آنچه تاکنون از بررسی‌های به‌عمل‌آمده، مشاهدات میدانی و گفت‌وگو‌ها حاصل شده است، بی‌توجهی این دو استان گردشگرپذیر در غرب کشور به کودکان، زنان و دختران، سالمندان و معلولان بوده است؛ گویی این گروه‌ها در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های گردشگری چنان مغفول‌اند که هیچ صدایی ازجمله انجمن‌های مربوطه نتوانسته مناسب‌سازی مکان‌های گردشگری روزنامه

خاس آن‌ها رقم بزند...